

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pl. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

Cu frică și cu cutremur...

Iată plinindu-ni-se dorul de a vă putea saluta și îmbrățișa în mijlocul nostru, iubiți soli ai Culturii române, mari preoți ai ei!

Am văzut cum pe aiurea vi-a ieșit lumea localnică în cale cu mândrie, cu încredere în sine, știind că atîta au sporit cu munca culturală în folosul poporului, încît atunci cînd Voi, cîrmacii întinsei lucrări, venind să inspecționați ce ei au făcut, veți rămînea deplin mulțumiți și vă veți depărta dela ei bătîndu-i pe umeri ca pe pionii și soldații vostri bravi în munca culturală pe carea o rînduiți și îndrumați. Și cînd veți pleca dela ei nu veți afla că nevrednic a fost de voi praful ce s'a prins pe încălțămintele voastre în orașul lor.

Cu frică și cu cutremur însă, vă ieșim noi, Românii Orăștieni, în cale. Căci judecători drepti și aspri vă știm, ca părinții severi cari așteaptă dela fiii lor probe vii despre serioasa împlinire a datorințelor lor. Și datorințele noastre multe și mari sunt, și noi puțin am putut îndeplini din ele. Suntem ca sluga din evanghelie, care a primit talantul stăpînului și puțin cîștig i-a știut arăta cu el...

N'ați fost, vrednici purtători ai steagului „Asociațiunii”, demult pe la noi. Acuși de 30 ani. Acei dintre Voi cari a-ți văzut atunci Orăștia și ale ei așezăminte, veți afla, negresit, mare deosebire, aproape neasămănată, între ce era atunci și ce este azi. Nu am stat nici noi pe loc. Am sporit în oameni și în așezăminte. Dar totuși noi înșine simțim mai bine ca ori-și-cine, cît de departe suntem de aceea ce ar trebui, ba am și putea să fim! Cînd nainte cu 30 de ani ați fost iarăși pe la noi, ve-ți fi aflat Orăștia cam în aceeași stare în care Metropolitul Șaguna, cu cîțiva ani mai nainte, își aflase biserica sa de aici. Vestise că sosește. I'au ieșit în cale frunțașii bisericeii cu preoții. Cînd a ajuns naintea bisericeii, care era îngrădită cu un gard slab, tot la zece pași spart, oprindu-se în fața spărturilor, a întrebat cu un adînc înțeles pe protopopul seu:

— Pe care poartă să întru?..

Și protopopul și tot poporul nu știa pe ce poartă s'ar băga în pămînt de rușine, că în ce stare slabă au fost aflați de marele lor arhieru. Dacă azi același Șaguna ar mai veni la noi, ar afla biserica închisă cu zid frumos și puternic, cu poartă de fer, ar afla poporul pornit a-și zidi înșași biserica de nou, după planuri mărețe, foarte frumoase, ar găsi și un bun început de fond pentru zidire, — etc. Dar suntem siguri că ar fi nemulțumit și cu atît.

Așa și „Asociațiunea”. Nainte cu 30 de ani a găsit Românismul din Orăștie mai mult ca o grădină pe care să se ridice în viitor altare și ateliere culturale naționale, dar grădina avînd încă prea multe „porți” în slaba sa îngrădire. Azi veți afla, că multe din cele ce atunci erau numai planuri și visuri pentru viitorul poporului românesc în acest oraș, s'au săvîrșit, s'au clădit, s'au înălțat, pe teren economic, cultural, național. Totuși simțim noi înșine, că prea puțin am făcut din cît datori eram a face, și Voi, dreptii noștri judecători, nu veți fi mulțumiți cu cît veți afla la noi.

Veți afla negresit, prefacere față de trecut: poporul a crescut, meseriașii români s'au înmulțit în chip nevisat pe-atunci, negustorii români răzlesc triumfători în piață, inteligența s'a înmulțit în chip îmbucurător, mai ales prin imigrare. Și-s buni Români membrii acestei inteligențe. Am putea spune că fiecare e o schintee de aur românească, toți laolaltă formînd un prețios nisip de aur pe vatra largă a poporului nostru. Dar, durere, numai nisip de aur, căruia îi lipsește argintul viu care să adune și să închege de-olaltă firicelele de nisip, formînd din ele un bulgăr de aur, pe care ori-și-cine *mult* să deele!..

Acest argint viu, închegător al nisipului de aur în globuri de aur, — și aici la noi și pe aiurea, — îl va forma: adevărata și tot mai serioasa cultură românească! Purtători prețuiți ai aceleia sunteți voi. Ea va ajunge ca mîne a toate cuceritoare și va închege tot mai serios inteligența noastră de prin centrele mai mari și mai mici ce avem, într'un corp național cu greutate, care să însufle respect și prețuire tuturora în jur de sine!

Solii acestor vremuri mai bune ce vor să vie sunteți Voi, scumpii noștri oaspeți. Ducătorii argintului viu închegător de globi de aur național și ici și colo, și în o cetate și în alta, sunteți, și ca pe atari cu dragă inimă Vă salutăm în mijlocul nostru!

Fie ca nădejdele ce să leagă de munca Voastră, să iasă toate în plin! Și Orăștia să fie cea dintîi care să vadă de grab, roadele fericitoare ale venirii și propoveduirii Voastre în sinul ei!

— Bine ați venit!

Adunarea, Sărbările, Expoziția.

Cu plăcere vestim, că pregătirile ce s'au făcut pentru sărbările în jurul adunării Asociațiunii, ne făgăduesc praznic cultural frumos. Românii din loc, ca și cei de prin comunele din jurul Orăștiei, se pregătesc a lua cu vrednicie parte în Conductul poporal; Meseriașii noștri au făcut înteițe pregătiri pentru Expoziția lor în sala mare dela »Transsylvania»; Atelierul de țesătorie va fi la culme prin lucrările gătite în Atelier, cît și prin cele adunate de prin comune; iar Reuniunea română de cîntări a preparat un program bogat și ales, care va fi mult înălțat prin participarea dnei *Veturia Triteanu* din Sibiu ca solistă în două coruri și cu un punct osebit în program, va cînta mai mult doine, cu puterea dsale fermecătoare fără păreche; iar dșoara *Cella Delavrancea*, tiica dlui Barbu Ștefănescu Delavrancea fost ministru și primar al capitalei române București, va avea un punct de pian. Dșoara Delavrancea e o apariție rară, un fenomen muzical, de aceea ne fericim că s'a hotărit a-și arăta și naintea

noastră darul rar cu care Dzeu a înzestrat-o. — Și încolo celelalte pregătiri făgăduesc sărbări, pe cît ne-a fost în putință în un an greu, mulțumitoare.

Programul Concertului

dat de Reuniunea română de cîntări din Orăștie la 1/14 Septembrie 1913, seara, în sala hot. „Central”.

1. „*Imnul Asociațiunii*” cor mixt cu acompaniare de orchestră, de I. Murășan.

2. „*Înșiră-te mărgărite*”, cor mixt de Dr. L. Domide. Soliști dna *Veturia Triteanu*, dl A. Cristea și dl A. Medrea.

3. Arie din opera „*Don Carlo*”, de G. Verdi, cu solo de sopran, cîntat de dna *Veturia Triteanu*, acomp. la pian de dșoara *Cornelia Man*.

4. „*Peste deal*”, cor mixt de I. Vidu. Solo de sopran, cîntat de dșoara *Marija Vasilca*.

5. Piesă din *Chopin*, executată la pian de dșoara *Cella Delavrancea*.

6. „*Hora Dobrogeană*”, cor mixt de N. Popovici, cu acompaniare de orchestră.

7. Duet din „*Șezătoarea*” de Dr. T. Brediceanu, cîntat de dșoara *Marija Vasilca* și dl A. Medrea, acomp. la pian prin dșoara *Geni Branga*.

8. *Doine*, de Dr. T. Brediceanu, cîntate de dna Veturia Tritean, acomp. la pian prin dsoara Cornelia Man.

9. „*Mama lui Stefan cel-Mare*“, cor mixt cu soli și acompaniare de orchestră, de G. Dima. — Soliști dna Veturia Tritean și dl Aurel Medrea.

Corul „Reuniunii“ stă sub conducerea dlui Aurel Medrea, absolvent al conservatorului de muzică din Viena, ca dirigent, și probele ținute cu corul, ne asigură că vom avea un concert ținut la nivel artistic.

Meseriașii noștri.

expun lucruri cari le fac onoare. Îndeosebi tîmplăria, cojocăria, compactoria și rotăria vor fi reprezentate frumos. Dar tot așa și celelalte branșe ale meseriilor ce avem în oraș.

Cîțiva mătreași români expun lucruri originale de tot, invenții proprii, cari vor lua patentă, fiind iscodiri de mare preț. — Va apare un catalog special al Expoziției, ca călăuz prin expoziție, arătînd sub ce număr ce fel de obiecte putem vedea, și cine sunt expunătorii lor.

Aproape toate obiectele sunt și de vînzare.

După expoziție vom aduce dare de seamă mai pe larg.

Se vor împărți și premii potrivite între cei aflați mai vrednici și se vor împărți diplome de onoare.

Iau parte la expoziție:

10	mătreași pantofari și cismari.
5	„ cojocari.
5	„ tîmplari și mătreași.
4	„ ferari și rotari.
3	„ croitori, unii de haine bărbătești, alții de costume seliștenești.
2	„ pielari.
1	„ franzelar.
1	„ tipografie.
1	„ compactor.
1	„ țesător.
1	„ sculptor.
1	„ construct. de viole.
1	„ coiffeur (peruce, păr).
1	„ fabricant de țigle.
1	„ fabricant de cahale.
1	„ pielărie și talpe.
2	comercianți de manufactură și modă.
1	depozitar de mașini.

42.

Atelierul de Țesătorie

să va întrece pe sine însuși în expunerea celor mai drăguțe obiecte lucrute cu multă grijă.

Obiectele sunt de vînzare. Oaspeții vor putea să-și ia de acolo cele mai drăguțe și prețioase suveniri, cari să le aducă mereu aminte de acest Atelier vrednic, susținut de „Reuniunea Femeilor române din comitatul Hunedoarei“. — Prin cumpărarea obiectelor expuse, obștea ajută cu o cale în ființa sa acest vrednic Atelier, care dă de lucru la un frumos număr de harnice femei

lucrătoare, răspîndind cu o cale în popor gustul pentru formele (modelele) vechi, curate.

Lucrurile de mână femești, adunate din comunele din jur, sunt expuse numai pentru vedere și așămănare între ele și cu cele ale Atelierului. Dar nu-s și de vînzare — doar unele puține pe cari ar fi însemnat osebii ca să pot și cumpăra.

Conductul poporal

făgăduiește a fi foarte frumos.

În frunte va merge un grup de călăreși, în port de călușeri, iar după ei conductul comunelor.

Orăștia va deschide conductul, fiind grupa ei mare, subîmpărțită în: grupa inteligenței, a măestrilor și negustorilor, apoi grupa zidarilor avîndu-și în frunte ceata călușerilor sei, după ei grupa feciorilor, a fetelor, a bărbajilor și a nevestelor, încheindu-se cu grupa bătrînilor poporului!

Vor urma apoi comunele din jur (după șir alfabetic), fiecare cu grupa sa de Călușeri în frunte, flăcăi, fete, băbași, femei, bătrîni, — arătînd chipul viu al poporului însuși, lăsînd să vadă toți ce tipuri de oameni avem pe aici și ce port au ei. Se vor urma vre-o 12—14 comune una după alta. Iar Valea-Geoagiului (peste Murăș) toată în o grupă. Va fi, ca să folosim o așămănare, ca trecerea pe dinaintea privitorilor a unui tren cu vagoane împodobite cu flori și ramuri. Iar pentru ca trecerea acestui șir de grupe să nu fie monotona ca trecerea unui șir de vagoane la fel, — unele comune au primit a se înfățișa în alt chip decît cele multe. Anume: o comună ve veni în chip de nuntă țărănească, iar una în chip de clacă de secere care aduce cununa dela cîmp. Așa apoi convoiul va avea înfățișarea următoare: Nainte un grup de călăreși voinici; după ei Orăștia cu ale ei felurite bresle, apoi vre-o 2 comune cu tipul obișnuit; după ele comuna care aduce nunta, alte două-trei grupe simple, după ele secerătorii cu cununa, și iarăși cîteva simple.

Convoiul va porni din fața școlii române, trecînd peste strada principală și peste piață, până sus pe „Dealulmic“ (unde a fost zborul Vlaicu). Acolo se vor așeza comunele în un cerc mare (rondou) jucîndu și fiecare jocurile sale, de călușeri și de celelalte, și publicul din mijlocul cercului și dela spatele lui, va trece dela comună la comună privindu-le jocurile și portul și celelalte.

Pe cît se va putea, vom fotografia singuratic grupe și după adunare vom aduce chipurile lor în foale.

Și tot ce va fi frumos și ce nu ne va scăpa din vedere, vom descrie în numerii de după sărbări.

Inscrieri de membri.

Fiind lucru de căpetenie pentru Asociațiune, să se ducă dela noi

ajutată și materialicește, — s'au pornit înscrieri de membri atît aici în oraș, cît și prin comune, și, precît aflăm, cu reușită multumitoare. Aici s'au înscris cîțiva membri fondatori (cu 400 cor.), mai mulți pe viață (cu 200 cor.), pe viață s'au înscris feluritele noastre Societăți și Reuniuni locale și mai mulți domni sprijinitori inimoși ai Asociațiunii; alții s'au înscris ca membri ordinari (cu 10 cor.) și alții ajutători (cu 2 cor.). Și același lucru și prin comune. Cei ce acest lucru îl fac, îi fac Asociațiunii cel mai mare bine!

Lista e încă deschisă. În Orăștie înscrierile se fac la dl Nicolae Tenase, funcționar la »Ardeleana«. Rugăm pe teți bine-înțelegătorii acestui lucru, să se facă negreșit membri. (Taxele: 400 cor. membru fondator, 200 cor. pe viață, 10 cor. pe an ca membru ordinar și 2 cor. pe an ca membru ajutător). Membri ajutători capătă dela »Asociațiune« cîte 10 cărțile literare și de învățătură și 1 calendar pe an.

Oaspeții Țarului, la Ialta.

Din România vine știrea că în luna viitoare, Octombrie, Alteța sa Principele Ferdinand al României va merge, însoțit de Principeasa Maria și de tinerul Principe Carol, la Ialta, în Rusia, spre a vizita familia împărătească Rușească, care se află acolo.

Unele știri spun că și M. S. Regele Carol va merge din acest privilegiu la Ialta.

Călătoria e adusă în strînsă legătură cu planul de căsătorie între Principele Carol și Marea Ducesă Olga, fiica Țarului.

Budapesta, fără întii-primar.

Capitala țării, Budapesta, are în fruntea sa un primar și un prim-primar, întii primar. Adevăratul purtător al slujbei este primarul, iar prim-primarul e mai mult un deregător de paradă, pe care nici nu-l alege reprezentanța orașului, ci îl numește ministrul de interne, ca om de încredere al guvernului.

Până de curînd întii primar fusese Heltai Ferencz, jidan, care murînd luna trecută, locul lui a rămas gol. Și acum Budapesta în zadar așteaptă să-și capete pe noul întii-primar, guvernul nu să poate hotărî a numi pe urmașul lui. Nu află om vrednic în toată Budapesta de a fi așezat în scaunul de întii primar? Nu. Alta e pricina. Anume, precum spun foile din Pesta, — Jidovimea din capitală cere, ca postul de întii-primar al Budapestei, să fie umplut tot cu un jidan! Căci, zic evreii din Pesta, numărul nostru e azi așa de mare în această capitală și înșămîntătea noastră prin munca patriotică și prin bogățiile, e așa de mare, încît putem cere cu drept cuvînt ca postul de

întii-primar al Budapestei să îl țină un fiu al neamului nostru!..

Și acum guvernul nu știe ce să facă. N'ar numi bucuros iară un jidan, să teme de furia lor, căci și orașul lor și țara are lipsă, ca gazda încurcată, de împrumuturi peste împrumuturi, — și pe unde se învîrte cerînd bani, tot de jidani dă, pe cari n'ar vrea să-i supere. A dat însă de veste, că, deocamdată, nu numește pe nime de întii primar.

Ba că bine ați ajuns, vitejilor maghiari, prin ocrotirea și strîngerea mereu la sinul vostru al jidovimeii.

Bulgaria amenință.

Între Bulgaria și Turcia s'au început pertractările de „pace“, pe urma cărora Bulgaria mai perde și față de Turcia atîta cît a pierdut față de Serbia și Grecia, lunecîndu-i din mîni și minunata cetate Adrianopolul, cel cu 120.000 locuitori și care e cheia Traciei, a cîmpiei prețioase dintre Bulgaria și Țigrad. Ci ea, vîzîndu-se nepuțincoasă, trebuie să tacă și să lase să-i cadă globul de aur ce-l avea în palmă.

Dar pe cînd cu Turcii e pe cale de pace, Bulgaria să și gîndește la — războiu! Ci-că să'mbie Turciei să închee împreună alianță (tovărășie de arme), că doar soartea și trebuințele lor în acel cap de lume, sunt unele și aceleași... Se pare înse că Turcii le mulțumesc de pretenie și nu o să le întîndă mîna.

Contra cui ar vrea Bulgarii o alianță? Contra a toată lumea, dar în întia linie contra Greciei, care li-a luat Cavala, pe care n'o uită și fără de care tot țărîmul ce l'au căpătat și ei la Marea Egeică, nu plătește mai nimic. Ei amenință zicînd, că Grecia, de voește pace statornică, să le dea de bună voe Cavala, că de unde nu, nu trec cinci ani și vor fi iarăși atacați de Bulgari, cari ajungînd a se măsura cu Grecii singuri, au să le zmulgă la sigur orașul cu port de mare, ba și mai mult!

Dar lumea zimbește și spune că aceste-amenințările celui lungit la pămînt. Cu atîta se mai mîngăie și el!

Despărțămîntul Deva al „Asociațiunii“.

— Adunarea dela Timpa. —

Comuna Timpa este așezată pe malul stîng al Streiului, în nemijlocita apropiere a coloniei și stațiunii Simeria (Piski). O comună mică, cu 60—70 de fumuri, dar care s'a dovedit harnică și devotată simțului românesc prin faptul, că acum de curînd și-a zidit o biserică nouă și școala confesională după toate cerințele legilor.

Comitetul despărțămîntului a hotărît să țină astan adunarea cercului a sa aci.

Adunarea a fost una dintre cele mai reușite. Biserica cea nouă tixită de Români din loc și de prin comunele vecine. Din partea comitetului au ieșit 3 domni.

Adunării i-a premers slujbă Dumnezeiască, săvârșită prin dl protopop Dr. Ioan Dobre, preotul local dl Al. Pătrău și dl George Ghila, preot în Băcia.

În cuvîntul de deschidere directorul desp., într'un limbajiu poporal și convingător, a arătat țărănilor înșămăntărea cărții și a învățaturii peste tot, îndemnînd poporul să se înșirue în număr cît mai mare sub steagul „Asociațiunii”.

Secretarul Despărțămîntului dl Dr. E. Tătar, citește raportul comitetului și socoțile. Tot dsa a ținut apoi o prelegere poporală dînd poporului cîteva sfaturi practice și folositoare din ale dreptului.

A fost foarte îmbucurător, că poporul a dat ascultare cuvintelor și sfaturilor auzite, căci din satul acesta mic s'au înscris ca membri ai „Asociațiunii” peste 30 de țărani. A încurs peste tot aproape 150 cor.

Sărbătoarea zilei a ridicat-o faptul, că la liturgie a dat răspunsurile corul de țărani și țărance din Biscarea, sub conducerea dirigentului Gavrilă Oprișan. Dirigentul, care de altcum este aplicat al căii ferate, vrednicește cîstea și lauda tuturor cari au văzut la cît a ajuns cu țărăniile sei cu carte foarte puțină. A plăcut foarte mult și întîmpinarea muziceii de fanfare alor cîțiva tineri din comună, care la ieșirea din biserică a cîntat mai multe cîntece de-ale noastre.

S'a întîmplat și minunea sprince-nată, că de astă-dată nu s'a arătat în jurul sărbătorilor nici un voinic cu pene de cocoș.

Dela adunare întreg publicul a trecut la școala română, unde i-s'a dat privilegiul să se desfășoare în frumoasa expoziție de țăsături și cusături, așezate acolo de harnicele țărance din Timpa. O arătare plăcută a fost, că în mijlocul țăsăturilor și cusăturilor, pe o masă au fost puse și pâni, care de care mai mîndre.

Printre țăsăturile și cusăturile espuse s'au văzut și cîteva obiecte lucrate în Atelierul dela Orăștie aduse anume, ca să vadă deosebirea între cele lucrate cu îngrigire și după sistem, și între cele lucrate mes-tecat. În scopul acela, ca țărancele să aibă la îndemînă modele curat românești și să le fie de îndreptar, atît pentru cele de aici, cît și din comunele vecine cari au cam părăsit cusătura și țăsătura românească, — li s'a lăsat la mîna doamnei învățătoare Ana Lăslău n. Stoian un exemplar din albumul Dșoarei Minerva Cosma.

Din obiectele espuse cu deosebire s'a remarcat danteleria frumoasă, cum nu s'a mai văzut la asemeni expoziții. Apoi cîteva covoare și funduri de perine cum și cîteva culmare cu motive din bătrîni.

La privirea obiectelor, Prezidenta Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei, dna Hossu L., a dat singuraticelor țărance esplicări, îndrumări și învățături cum să lucreze mai practic și folositor scoțînd din țăsăturile și cusăturile lor tot ce este străin!

Pentru răsplătirea muncii și pentru încurajare în viitor „Reuniunea femeilor,” Despărțămîntul Asociațiunii și singuratici, contribuind suma de 54

coroane, au împărțit-o la 18 țărance pentru țăsături și cusături și la 6 femei pentru pânea espusă.

Țărancele și țărăniile au invitat apoi pe oaspeți să le cerceteze și casele lor. Am văzut mai multe, care de care mai frumoase, curate și îngrijite.

E dovadă, că poporul acesta are și conducători vrednici. Lauda să cuvine în întîiul loc bravului preot de acolo Alexandru Pătrău și harnicul învățător Avram Lăslău, a căror bună înțelegere și bună conducere au făcut, că comuna Timpa să aibă biserică nouă, școală nouă și să se fi deșteptat simțului în popor față de instituțiile noastre culturale!

Corul dela Biscaria a dat un concert foarte bine reușit, ear coristele toate au fost îmbrăcate în port românesc.

Călătorul.

Nasuri coroiate.

Stol mare de nasuri coroiate au năpădit Viena. În 2 Sept. s'a deschis în Viēna congresul (marea adunare) a așanumișilor „Sioniști”, adecă a acelor Iidani din toate țările, cari se bat cu gîndul a întemeia pe sama jidovilor o țară deosebită, numai a lor, un fel de stat național Jidovesc, vechea Palestină reînviată. Din toate țările a curs roiu de Iidani bogătași la congresul sionist, conchemat în împărăteasca cetate a Austriei. Toți vor să conlucre cu sfatul și cu punga la întruparea marelui vis jidovesc, de a mai vedea odată pe lume o țară jidovească!.. Dar totuși cei mai mulți s'au adunat mai virtos ca să vadă odată și ei la un loc pe „frunțașii neamului” și să-și arate lanțurile de aur atîrnîndu-le pe burțile rotunzite. Și doar și ca o demonstrație pentru Viena, cea care fu condusă de partidul creștin-social al lui Lueger, care scotea pe Evrei de prin întreprinderile și de prin toate culcușurile lor calde din Viena. Ci-că au venit așa de mulți Evrei de pe fața a tot pămîntul la Viena, încît comitetul de prire a închiriat pentru ei toate salele mari și hotele întrgi ale Vienei.

Sărmane Dr. Lueger, să trăești tu, cum ai mai fi hîșăit întreg norul acesta de corbi sătui croncănituri asupra popoarelor pe care le sug cu neîndurare, și i-ai fi făcut să zboare spre — Budapesta, doar aci le e cuibul cel mare și încăpător și cu brațe deschise primitor!.. Ba le-ai fi spus și aceea: Ce mai umblați după nărozia de a vă cumpăra țară colo prin Azia, prin locuri pustii: curgeți cu toți în Canaanul vostru cel larg și primitor ce vă sta aci sub nas, în mijlocul Europei, în Ungaria! Că mai bine ca aci n'ați trăit voi nici în zilele împăratului vostru Solomon!..

Femeile în armată.

Nu mai știu popoarele cum să se ridice unele peste altele în putere și cum să facă, ca într'o încăerare cu culare vecin, să rămînă de asupra. Pentru a o putea avea aceasta, flecare popor vrea să aibă o armată cît mai puternică, mai numeroasă și mai grozav înarmată.

Francia, fiindcă nu sporește ca număr, nu mai știe cum să țină pas

cu vecina și contrara sa Germania, cea care crește an de an cu cîte 1 milion de suflete! Iși reduce slujba în armată dela 3 la 2 ani, iar acum guvernul francez zice: prin asta ajung a avea prea mică armată sub arme. Și iar a hotărît urcarea slujbei în armată dela 2 la 3 ani.

Femeile franceze au venit acum și ele cu o cerere: Să li-se dea și lor privilegiu și puțință a-și sluji patria ca soldații! Nu vom putea noi, zic ele, să purtăm greutățile slujbei de soldat și a strapațelor doborîtoare la care acela să supun, — dar putem face altceva: Să vă conducem și păzim carele cu muniții (gloanțe) și cele cu hrane, pentru care ve trebuesc zeci de mii de soldați. Și vă putem face noi slujba de „sanitari”, aducătorii răniților și bolnavilor de de pe cîmpul de lupte, la care iară ve trebuesc mii de soldați.

Înlocuindu-i noi pe toți aceștia, voue vi-se liberează multe mii de brațe luptătoare, cari azi vă scad numărul celor în linia de foc!

Ministeriul încă nu a luat hotărîri asupra cererii femeilor patriote franceze. Dar e prea cu puțință să primească îmbiemîntul lor, — și dacă nu pentru vreme de pace, dar cel puțin pentru timpuri de războiu.

Primejdia unui nou războiu?

— Intre Iaponia și China —

În China s'au iscat în timpul din urmă mari tulburări în cîteva părți. În o parte a țării unde locuiesc și Iaponezi, Chinezii au pornit goană de alungare a Iaponezilor din țara lor, căci zic că Iaponezii nu vin cu gînd curat bin China, ci cu gînd s'o spioneze bine și într'o bună zi să sară asupra ei, să rupă din hotarele ei. De aceea între China și Iaponia s'au ivit mari încordări în timpul din urmă. Iaponezii sunt năcăjiți că vad că în toate statele vecine îi cam prigonesc, fiindcă se tem de ei, și toată lumea ar vrea să-i țină departe de țara sa, ca să n'aibă Iaponia mîne poimîne drept a cere ceva amestec în trebile țării în care s'au cuibărit și mulți frați ai sei.

Are încordare de acest fel cu statele americane. Și acum vine și China să-i facă același lucru! Se spune că guvernul iaponez e așa de năcăjit pentru asta pe China, încît a hotărît trimiteră de trupe iaponeze în acele părți ale Chinei, unde au fost atacați Iaponezii. Ba au fost și ucși un număr de Iaponezi.

Foile din Londra țin a ști, că Împăratul Iaponiei ar fi subscris deja porunca de mobilizare a armatei Iaponeze!

Tot așa s'a dat poruncă pentru mobilizarea fletei (corăbiilor de războiu).

Și așa să pare că stăm iar în preajma începerii unui războiu, care

nu să știe ce urmări și incurcături ar trage încă după sine. Că Iaponia negreșit ar bate pe China, dar asta nu vor s'o lase celelalte state, — cari nu vad cu ochi buni o întindere și întărire prea mare a Iaponiei!

Chinetofon...

Cea mai nouă și mai mare minune a veacului nostru! — Împreunarea chinetomatografului cu gramofonul!

Marele iscoditor Edison a îmbogățit iarăși șirul descoperirilor minunate cu una mare!

Se știe că ce e „chinetomatograf”. E teatru de chipuri de lumină, mișcătoare, ce se mișcă pe o pînză, după cum le mișcă mașina care varsă razele de lumină pe pînză. Iși arată featre minunate, lupte, războaie, mișcări de pe pămînt și din ape, — dar ca să le înțelegi trebuie să le cam știi povestea, să ai oarecare știință, — că altfel chipurile mute ce-ți trec pe dinainte nu te încîntă deplin.

Știm și ce e gramofonul. E o mașină care își vorbește, își cîntă, declamă, zbiară ori șoptește, după cum cineva a cîntat ori a strigat colo și colo unde i-au prins vocea în mașină, și după tăblița (placa) pe care s'a scris acea voce, și-o dă ori-unde, ori-cînd. Aci auzi glasul, dar nu vezi pe cîntăreț, nici chipul lui.

Acum Edison a găsit chipul de a împreuna chinetomatograf (arătătorul de chipuri mute), cu fonograf, dătătorul de voci a unor figuri nevăzute.

Și așa în curînd vom avea: chinetomatografe vorbitoare! Chipurile cutari de oameni, de animale, de ființe din aer, de războaie, — le vei vedea alergîndu-ți nainte pe pînza din față, dar vei auzi și glasurile acelor figuri mișcătoare, bucuria ori plînsul lor, risul sau cearta, zgomotul războiului, tunetul tunului și ropotul puștilor!

E una din cele mai mari și minunate descoperiri ale științei din zilele noastre!

„Eroii Noștri” Nr. 3

au ieșit de sub tipar și să află de vînzare la adminst. „Libertatea” și la „Librăria Națională S. Bornemisa”, cu 30 fil. exemplarul și 5 fil. de porto.

Broșura aceasta, a 3-a, cuprinde frumoasa poveste a descălecării Românilor din Țara Făgărașului sub Radu Negru și apoi a celor din Maramurăș sub Dragoșiu, întemeind statele Muntenia și Moldova! Și apoi: întîiile lupte ale Ungurilor cu Românii, lupte din cari Românii au ieșit minunat biruitori, zdrobind pe craiul unguresc Carol Robert în munții Carpați, încît numai îmbrăcîndu-se în haine de slugă a mai scăpat de ei cu fuga! În curînd o armată a regelui unguresc Ludovic cel Mare e zdrobite de Românii din Muntenia, — ceea ce spărie așa pe însuși Regele Ludovic, care pleasă însuși în capul altei oștiri, ca să bate pe Români, — încît se întoarce din drum napoi!

Sunt pagini mărețe din trecutul neamului!

Broșura costă 30 fil. și 5 fil. porto. Toate 3 broșurile (1. 2. și 3.) costă 1 cor. trimise franco!

Unele-altele.

Fratele bun.

Cinstiul nostru abonat Augustin Iaru din orașul Alliance (în America), trimișind zilele astea abonamentul pentru sine, — a pus 2 cor. 50 fil. pe de-asupra, pentru cari să trimitem foile noastre până la sfârșitul anului și la casa părintească pe adresa Avram Iaru în Ludușor (comit. Făgărașului).

Scoatem cu drag la iveală acest fapt, care e un semn din cele mai cuminți ale iubirii pentru părinții sau frații rămași acasă.

Se meșteresc croitorii noilor cercuri de alegere.

În ministerul de interne se muncește în timpul de față cu mare zor la un lucru „însemnat” pentru țară: la împărțirea cercurilor de alegere viitoare, după care să se pună în lucrare noua lege de alegere.

Întii fișpanii și-au adunat sfetnicii lor localnici și, cu mapa comitatului în mână, și-au frământat creierul zile și nopți, că oare cum ar ieși mai bine noua mapă a cercurilor viitoare, așa ca din acele cercuri să răsara, ca din mașină, tot deputați de-ai lui „măncăpartea”... Mapele lor erau zugrăvite cu ceruze colorate: orașul ăsta e țiszaist, ba koșutist, ba nașionalist. Sau: pe alia parte sunt mameleuci, pe-alia s de cei ce nu pot fi duși din napoi ca ciurda. Satele cutari în jurul lui sunt așa, ba așa de slugarnice ori cu fruntea sus! Și după toate chibzuelile și cumpănrile, s'au înțeles, ca dară cutare cerc să se întindă până colo, celalalt până colo, — așa că doară iese de-asupra în el todeauna biruitoare puterea țiszaistă.

Și apoi cu planul ticluit aci acasă, s'au dus fișpanii la Pesta și acolo s'au așternut de nou pe chibzuială cu tatăl blăstămăjiilor de acest fel, Jeszenszky, secretar ministerial, și cu miniștri și cu Tisza și cu tot ștabul partidului „muncii”. După ce va fi cernut astfel tot planul împărțirii cercurilor, va fi dus naintea dietei, ca plan de lege, care să-i dea întărirea, volindu-l. Pe temeiul lui apoi se vor face alegeri nouă, doar în anul viitor 1914.

Că ce fel e această muncă a domnilor dela putere, putem întrezări din ponosul Ungurilor dela Dobrișin, care spun, că orașul lor avea până acum tot doi deputați koșuțiști și numai unul de-al guvernului. Dar acum fișpanul și ministrul așita au tot sucit și răsucit lucrul, încât au izbutit să facă la Dobrișin pentru viitor doi deputați de-al guvernului și numai unul să mai poată fi de cei din împotrivire, koșuțiști!

Dar pe la noi ce va fi? O, pe la noi a fost și până-acuma frumos și va fi și mai frumos! Cercurile prin cari locuiesc mai mulți nema-

ghiari, erau și până-acum așa ticluite, întinse, lungile, turtite, meste-cind comunele, după „trebuința” domnilor, încât din fiecare o sută de cercuri, în 83 ieșeau deputați de-ai stăpînirii, alți vre-o 15—20 de-ai koșuțiștilor, iar de-ai adevăraților domni în cercuri, de-ai nema-ghiariilor, cam 7 din o sută... De pildă în comitatul Bereg, din 7300 voturi ce s'au dat la alegerile trecute, au fost 4300 date pentru candidații partidelor contrare guvernului și numai 3000 voturi pentru candidații guvernului. Totuși din cei 4 deputați aleși, trei au fost de ai guvernului și numai unul din împotrivire!

Asta după legea veche. După cea nouă, va fi — și mai frumos!

O minune.

Băncile Ungariei au potop de bani, încât pot da zeci de milioane împrumut — Bulgariei!

E mai curînd de plîns, decît de ris istoria asta: La noi în țară n'ai tu unde te întoarce ca să capeți un împrumut de cîteva sute de coroane, peste tot locul întilnești fețe acre, bănci cu casele de fer goale, cu ușile căscate a pusliu, directorii te primesc cu privire speriată cînd văd că le vorbești de împrumut, — pe toată linia auzi oftatul: nu-s bani, nu-s bani!..

Și în mijlocul acestei secete, care strînge de gît țara întrea-gă, — vine minunata veste, că ministeriul de externe austroungar a pus în vedere Bulgariei, care nu capătă de nicăiri bani împrumut, — că îi dă Austria și Ungaria din băncile sale 30 milioane coroane împrumut! Și a venit dela ministeriul scrisoare către marile bănci din Pesta, ca și către cele din Viena, să-și bată buzunarele cît pot mai tare și se facă rost de 30 milioane pe sama Bulgariei!

Lumea cu capu la loc își face cruci de așa ceva! Se miră și foile nealtrnătoare din Pesta, zicînd: „La noi un negustor, me-seriaș, fabricant, nu capătă un împrumut nici de s'a dat de 3 ori peste cap, bancrolînd. Înaintea vieții economice a țării, băncile stau închise, — dar Bulgariei își vor deschide cassele de fer, ori li se vor deschide, fie ele păzite de orice bălauri!..

E de necrezut, dar e așa.

Și știți de ce? Austroungaria mai face o trăsătură politică desnădăjduită: Ea, ca să își caute oarecare razim în politica din afară — după ce a pierdut pe România și s'a pus așa de rău cu Sirbia: vrea cu ori-ce preț să-și cîștige grația — Bulgariei! Căci, zice, Bulgaria iar se va intrăma din prăpădența ei de azi, și e vorbă să se împace cu Turcia, să lege chiar alianță de arme (iar o socoteală proastă a diplomației austro-ungureștii), și așa să avem și noi pe cineva în Balcani, care să ne fie punct de razim și să stea Sir-

biei și României în coaste în ziua cînd s'ar întimpla ca acelea să ne atace cumva!..

Și ca să-i reușească cumva aceea trăsătură desnădăjduită, — își strînge propriile țări și popoare de gît, luîndu-le grăunțele dela gură ca să le dea — Bulgarilor!

Cea mai scurt văzătoare și proastă politică!

Din România.

Ziarele din România sunt pline de articoli foarte ciudași. Soldații întorși de pe cîmpiile bulgare, mai ales rezerviștii, au ridicat plîngerii prin foi, că armata a suferit de asta și de asta, că cutare trupă a fost băgată în boală prin lipsa de grijă a medicilor, că colo soldații au fost bătuți, — și cîte toate. Și-apoi unele gazete, în zelul lor de a apăra grosul armatei, umflă, măresc lucrurile, le întind peste toată armata, peste toți ofițerii și peste toți doctorii, — își fac, cum e vorba, din un paiu un car de fin, da încă zdravăn, de-abia l ajunge funia și ruda! O foaie publică de-o săptămînă de zile cu litere mari, că la redacția ei să poate vedea o pâne mucegăită și proastă, pe care i-a adus-o un rezervist, ca dovadă că ce pâne s'a dat armatei duse la războiu! Sigur c'o fi mucegăită dacă după 2—3 săptămîni a ajuns la redacție! Și apoi acolo unde hrănești 400.000 de oameni, ferbîndu-le și cocîndu le pâne, cine să fie copilul care să creadă că nu să poate întimpla odată ca pânea să nu iasă bună ori zama să se fi afumat!

E frumos ca gazetele să iee în apărare nedreptățile ce s'ar face, fie poporului, fie grosului armatei ieșite din acel popor, — dar ce fac unele foi din Țară, trece peste iubirea de popor, și e curat — goană după senzații, după știri uimitoare, și după — vînzare mai mare a foii.. Că numai de rău aduc știri, de bine ele nu știu nimic.

Făț de aceste rachete proaste, ce bine cade sufletului românesc știrile pe care le vedem de pildă în „Voința Națională” date de un căpitan de rezervă, chiar ca răspuns la lărmuirile foilor de senzație.

Comandantul unui regiment din Moldova, — spune căpitanul, avînd să facă un marș forțat (grabnic, încordat) spre Sofia, a adunat trăsuri și a pus toate ranițele (borneele, vișeii) soldaților pe trăsuri și așa a plecat cu regimentul: soldații ușori, numai cu pușca și gloanțele le ei! Și flăcăii au făcut marșul între cele mai priincioase împregiurări, ajungînd la punctul de țintă ce li-s'a dat, mai repede decît se aștepta! Nici un om nu a căzut, nu a rămas pe drum!

Iată un fapt așa de frumos, care arată pe ofițerii acestui regiment nu numai foarte isteți soldați, cari iscodesc ceva nou în mișcările lor:

pentru a fi repezi, pentru a ajunge la țintă cît mai iute, descarcă pe soldați de greutatea raniței, și așa fug cu ei pentru a cuprinde punctul ce li-s'a dat ca țintă, — dar în același timp e și un semn de inimă bună față de soldați, că-i cruță cît numai pot! Și ce voioși au ajuns la țintă și soldați și Ofițeri, văzînd că nimeni n-a căzut și n'a rămas pe drum!

Despre un alt căpitan să scrie că luase pe calul seu ranițele (vișeii) soldaților oboșiți din compania sa!

Unde ai auzit de așa ceva pe la noi?! La noi țil lasă să se spe-tească sub greutate, și de obo-sală și — cadă jos!

Soldații unui regiment român, mulțumitori colonelului lor pentru purtarea sa părintească față de ei în vremea năvalei acesteia războinice, — au pus din mână în mână și i-au cumpărat o sabie de onoare, ca semn al recunoștinței lor!

Ei bine, unde ofițerii așa se știu purta cu soldații lor, — acolo pot să fie și greșeli și scăderi, — doar oameni slabi, chiar răi și păcătoși, sunt pe toate cărările vieții, — dar aici nu e ierlat a scrie că: „a suferit armata, a fost chinu-ită armata, a fost flămînzită și bătută armata!”, cum o fac unele gazete bucureștene, prea departe mergătoare în goana lor după știri strigătoare, cari să le treacă foaia... De o media aurea, aceste foi se pare a nu ști nimic și mai ales de aceea, că o foaie e menită și să întărească, nu numai să rănească sufletele în cetitorii sei.

Incă una!

„Leszámitoló Bank”-ul din Pesta, are în jumătate de an creștere de cîștig de 158.000 coroane!

Celîm în foile dela 7 Sept. din Pesta (Egyetértés): „Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank” și-a statorit în ședința de ieri bilanțul (socoteala) pe jumătatea întii a anului de față. Bilanțul a intrupat întru toate nădejdiile pe care cercurile financiare (oamenii de bancă) le-au legat de acest an!

Reese din darea de samă a direcțiunii, că și această uriașă bancă, care în alte vremuri lucrează mai bucuros cu întabulări, ca fiind mai sigure, — acum a lăsat întabulările, la cari nu poți lucra cu camele așa mari, și a dat'o pe învîrtire mai ales de cambii, căci aci a putut lua mai mult de pe nenorocii cerători de împrumut.

Și socoata i-a ieșit de minune: În vreme-ce anul trecut cîștigul i-a fost pe jumătatea întii a anului 2,783.553 cor., ăștan i-s'a urcat la 2,941.707, cu 158.000 mai mare ca în jumătatea întii a anului trecut.

Apoi cum nu, că de pildă anul trecut a avut din rubrica „provizii” (adecă taxe luate peste camele, așa ca bacșșuri dela bieții dato-rași, ca „taxe de scris”), 428 mil, iar ăștan 501 mil! Cu 73.000 a

luat mai mult de pe lumea săracă cu care a avut de lucru, numai aci sub titlul acesta! In loc ca, tocmai în vederea sărăciei din țară, să nu mai iee și „provizii“, ori să le scadă!...

Dela aceste atotputernice învață apoi și băncile mai mici ca ele, a lucra cel puțin așa, dacă nu și mai „bine“!...

Așa apoi e ușor a înțelege, cum să poate ca atunci, când țara sărăcește, ba se dă acuși de mal de lipsită, — băncile se îngrașă mai altfel decât ori-când! Căci lucrează, fără nici o inimă pentru obștea mare!

Și-apoi pricepe-te...

Ziarele din Pesta scriu în numărul lor de Duminecă: „Impărăția (monarchia) noastră n'a stat doar nici odată în fața unei strimtorări de bani așa de mare, ca cea de acum! Și Austria și Ungaria (cele două jumătăți ale Monarchiei), au lipse mari de bani, și ciștigarea sumelor ce le lipsesc, fac mare gând ministrilor. Și drumul spre banii din străinătate ne e tăiat, din pricini politice (așa de bine e văzută împărăția în afară, încât națiunile bogate nu vor să-i mai dea bani împrumut). De cât are lipsă? Apoi cel puțin jumătate de miliard (500 milioane) trebuie să facă din pământ până la sfârșitul anului de față! Iar piețele de bani ale împărăției sunt așa de serace, că nu jumătate de miliard, dar nici a zecea parte a aceluia n'ai de unde o stoarce!

Și în același timp Impărăția asta, care însași stă cu gura 'n pod după împrumuturi mari, — se imbie să dea Bulgariei 30 milioane!..

Frunză verde malule,
Pricepe-te calule!

O apucătură isteafă.

Din purtarea armatei române prin Bulgaria.

Dl I. Apăleanu, avocat, care a făcut și dsa marșul în Bulgaria ca rezervist în regimentul de care se tinea, — spune printre altele următoarele lucruri, cari arată istețimea conducătorilor trupelor românești.

După-ce la Ferdinandovo a fost prinsă brigada de Bulgari, Românii le-au luat cuvântul de onoare că nu vor mai lupta în acest războiu, și apoi i-au slobozit, dînd fiecărui soldat un bilet de libertate subscris de ofițeri români. Așa soldații bulgari mergeau acasă cu bilete de liberă trecere românești.

Vestea asta, cum și faptul că Românii plăteau îndată tot ce luau dela Bulgari, hrane, vite etc. — a făcut oștilor române cel mai bun nume prin satele bulgare, care nu mai vedeau în soldații români niște călcători de țară, ci niște liberatori ai feciorilor lor dela oaste, unde prea de multă vreme erau ținuți!

Urmarea a fost, că zilnic să dădeau prinse Românilor pilcuri după pilcuri de soldați bulgari, — pentru a căpăta astfel și ei dela comandantii români „Urlaub“ de mers acasă!

Și s'a dus fama asta bună oștilor române, și pe unde intrau în sate bulgare, ele erau primite cu bucurie, în loc de dușmănie!

„La Jádoveț, scrie dl adv. Apăleanu, sat mare și bogat, în apropiere de calea ferată, ca duce la Teliș, cînd am ajuns la marginea satului, o mare mulțime de femei, bătrîni și copii, cu preotul și primarul satului în frunte, ne-au urat bună sosire. Soldații amestecați cu sătenii, vorbeau apoi prietenește; mulți dintre ai lor știau românește; vre-o 4 soldați din compania noastră știau bulgărește. In jumătate de ceas, trupa a avut din prisos felul de provizii: făină, brînză, pite rumene, prune, căldări cu apă limpede de izvîr. Noi, ofițerii companiei, am fost invitați la preotul satului, unde ni s'a dat o masă admirabilă. Ne-am simțit așa de bine și în așa siguranță la Sadoveț, încît am dormit în casele Bulgarilor, fără să luăm cea mai mică măsură de pază. Eram fericiți, că în fine după 2 săptămîni de nopți dormite ca vai de lume, putem să dormim o noapte dezbrăcați, în casă.

Sosiți cătră seară, din marșuri obositoare de 30-40 km., obosiți de drum, prăfuiți, infomețați, arși de soare și sete, la casa îmbelșugată a țaranului bulgar, ne făceam repede un loc prietesc. La focul din vatră, care se aprindea vesel, puii începeau să sîrăie și a se învîrți în frigări de lemn, laptele începe să fiarbă, iar pita gustoasă se cocea cît ai bate din palme. Așezați pe scaunele cu trei picioare roată în jurul focului, amestecați cu cei ai casei, femeile și mamele ne întrebau de ai lor, în timp ce copiii ne pipăiau cu curiozitate armele ori nasturii (bumbii) uniformelor...“

Și toate acestea în urma apucăturii istețe de a le trimite feciorii acasă, în loc de a i 'nea prinși, cum fac alții în războaie. Se vede că printre soldați se amestecaseră și advocații... Căci apucătura asta era curat advocățească, isteafă, politicoasă.

Zidirea de corăbii, pe glob.

O revistă engleză arată, că nici odată marile fabrici de corăbii n'au avut alita de lucru, ca în anul trecut, în cel de față și cît li-se cere încă în cel viitor! Se pare că lumea nu mai încape pe pământ și vrea să se mule pe spatele apelor nemărginite! Așa de multe corăbii se cer, încît marile societăți de vapoare sunt silite să folosească încă și astfel de vase, pe care între alte împrejurări, demult le-ar fi dat de mal, le-ar fi aruncat în foc, ca hurube netrebnice!

Dar ce să facă dacă se cer cu sutele și miile de vase nouă, de nu le mai răzlesc cu fabricarea. In 1912 de pildă, s'au sporit corăbii de tot felul în marele negoț al lumii și în flotele de războiu a statelor, cu 1719 vapoare noue, cu putere de încărcare de 3 milioane tone. Din acestea, mai mult de jumătate, corăbii purtătoare a 1 mil. și 800.000 tone, s'au făcut în marile fabrici englezești; pentru 380.000 tone în fabrici germane; pentru 240.000 tone în cele ame-

ricane, pentru 110.000 tone în Franța și 100.000 tone în Olanda.

Se vede și din aceste cifre, cum Anglia e totuși Doamna Mărilor, ea avînd cele mai multe și mai mari vase pe sinul apelor și ea avînd fabricile cele mai puternice, ce varsă vase în largul mărilor!

La toate a ajuns prin negoțul ei uriaș cel poartă cu toată lumea, negoț pe care alle alitea popoare nici azi nu știu să-l prețuiască și să înțeleagă, că e cel mai aducător de bogăție!

NOUȚĂȚI

In loc de Program

cu îndrumările și călăuzirile de lipsă, atît pentru Adunarea „Asociațiunii“ la Orăștie, cît și pentru sărbările din jurul ei, — comitetul arangeator pune la îndemînă onorațiilor oaspeți numărul sărbătoreesc scos în săptămîna de față de revista „Cosinzeana“, care e întocmit anume, aducînd în fruntea sa Programul general, iar în lăuntru interesante repriviri asupra trecutului și timpului de față a Orăștiei din punct de vedere românesc. Printre text sunt întretesute numeroase ilustrații din Orăștie.

Școala civilă de fete dela Arad s'a sfințit Dumineca trecută și Luni s'a dat menirii sale. Sfințirea s'a făcut în mijloc de frumoase sărbări, începute cu liturgie în catedrala gr.-or. română, fiind de față mulțime de oaspeți din părțile Aradului, ba și din depărtări, printre ei și dl Mihail Săulescu vicepreședinte al camerei deputaților (dietei) României și dna Săulescu, vicepreședinta Societății doamnălor române ortodoxe din București, și încă cițiva oaspeți din România.

Oaspeții au rămas plăcut atinși de felul modern cum e zidită școala, ținută în stil românesc (sunt doar planuri făcute de ingineri români din Țară), și a plăcut mult sala de gimnastică și capela, zidite foarte atrăgător.

P. S. Sa Episcopul Ignatie Papp, după slujba de sfințire a roșit o vorbire polrivită, arătînd bucuria bisericii și a tuturor fiilor ei pentru fericirea ce au azi a da vieții acest prețios adăpost cultural. Dna Sofia Belș, președinta „Reuniunii femeilor“ mulțumește Episcopului și diezei pentru că au luat în grija lor școala asta întemeiată și susținută de Reuniune așa cum a putut până acum, amintește cu recunoștință de binefăcătorul Vasile Stroescu care prin darul său mare (100.000) a făcut cu puțință înălțarea cu o zi mai curînd a acestui scump adăpost al școlii. — La banchet au vorbit apoi mai mulți și s'au celit numeroase telegrame de felicitare sosite la adresa școlii.

Era și clasul 11-lea pentru a să zidi această școală cu internat, căci, precum arată „Românul“, numai la școala civilă de fete din Arad, umblau 41 de fete ro-

mâne, cari primeau acolo totuși o creștere prea îndepărtată de sufletul românesc și de idealul de femeie română!

Dee Dzeu ca școala română de fete din Arad, să fie cel mai puternic izvor de cultură națională pentru femcea cultă română din acele părți, — și fiecare Româncuță ieșită din acea școală, să fie un ideal de femeie română, să reverse în jurul ei cel mai sănătos duh și suflet românesc, spre mărirea tot mai vădită a acestui neam!

Odinioară și acum. Tocmai a ieșit de sub tipar darea de seamă a directorului școlii de meserii din Orăștie. Din ea vedem, că numărul elevilor de meserii și negustori în orașul nostru, a fost în anul școlar trecut (anul școlar de față) [226., înscriși toți și la școala de meserii. Din cei 226 de elevi: *Români sunt 175.*, Unguri 34., Sași 16 și 1 Ceh. Adecă Românii sunt singuri de trei ori și jumătate atîta, cît toți ceilalți la oaltă. Un spor de care ne bucurăm, mai ales cînd ne gîndim că pe vremuri Românii nu erau suferiți la meserii și nu-i primea nimeni nici ca învățacei la negoț. Și numai nainte cu 10-12 ani, învățaceii români nu erau încă atîta ciți cei sași, maghiari, etc. — In aceeași măsură sporesc Românii noștri și ca măestri, mai încet ca neguțatori, în loc și jur. — Dintre cei 226 învățacei, 69 sunt de naștere din Orăștie, 157 din afară, veniți de prin comunele vecine.

Colera s'a ivit în multe puncte și în Ungaria, unde a fost adusă mai ales de soldați veniți dela hotarele Sirbiei. Așa, afară de locurile arătate de noi în numărul trecut, s'a ivit nouă îmbolnăvire de coleră în Muncaci și apoi în Delibabata (comit. Timișului) Mérémgoyoros (comit. Carașului), în Bácsszentandrás și Petrócz din comit. Baci Bodrog. Pe un vas de pe Dunăre, opăcit la Dunavecse, s'a ivit încă un caz de coleră,

— In România ticăloasa boală dă înapoi. După știrile oficioase date de ministeriu, dela 1 August (decînd s'a ivit întii) s'au întimplat în Țară 1206 îmbolnăviri de coleră, din cari 529 s'au sfîrșit cu moarte. Azi în Țară molima e în stîngere. Sunt tot mai rari îmbolnăvirile, căci medicii luptă cu toată puterea pentru stîngerea ei.

Folosiți privilegiul!

„Librăria Națională S. Borne-misa“ din loc a scos de sub tipar, în cei trei ani de cînd să află deschisă la Orăștie, afară de numeroase broșuri mai mărunte, și 8 volume mari de literatură aleasă: poezii, nuvele, doue romane, schițe, cari toate laolaltă costă 16 cor. 10 fil., dar pe cari le ofere celor-ce le iau pe toate la un loc, cu numai 12 cor. 10 fil., așadar o reducere de vre-o 25%. Această reducere are însă valoare numai în timpul Adunării „Asociațiunii“.

Jalnica poveste a Patriarchului sîrbesc. Patriarchul (Metropolitul) Sîrbilor din Ungaria, Lucian Bogdanovici, a ajuns în fruntea bisericii sale ca om încă foarte tiner, abia de vre-o 35 ani. Era Episcop în Buda pe cînd a ajuns gol scaunul de Patriarch și fiind bine cu Ungurii, guvernul n'a înlărit pe cel ales de biserica sîrbească și

le-a dat Sirbilor să n'țeleagă că nici nu le întărește pe nimenea decît pe Bogdanovici! Așa l'au ales pe el. Dar n'a avut mulțumire în înalta sa slujbă. Cei din jurul seu nu-l iubeau, iar politica din Pesta nu-l spriginea în bine, decît în rău, — și să vede că nefericiful a avut așa lupte sufletești, încît începuse a urî pe toți oamenii și a-și urî zilele! Destul că în timpul din urmă era tot trist, dus pe gânduri, cu privirile rălăcite, și încungiurînd oamenii.

Nainte cu vre-o lună de zile a plecat la scâlzi la Karlsbad, dar după două săptămîni vizînd că nu-i este mai bine, a plecat din Karlsbad la Bad-Gastein, unde și-a luat locuința în o odăiță neînsemnată în rîndul al 4-lea al unui hotel. Deja aceasta nu era faptă în toată firea. Un Arhiepiscop, și încă bogat ca Patriarhul Sirbilor, locuiește în loc mai de frunte, mai domnesc. La masă se ferea de lume, mînca tot singur în un colț al salei de prînz. Și o lua singur razna prin munții din apropiere, pe locuri rele, neumblate. În o zi din săptămîna trecută, cei dela hotel au băgat de samă că Patriarhul nici n'a venit peste noapte acasă, și a doua zi l'au adus niște oaspeți ce daseră prin acele locuri, și l'au aflat stînd pe un colț de stîncă, tot rănit, singurat, cu hainele rupte și murdărite, — cum să vede că căzuse prin ceva rîpi, pe unde a rătăcit singur și în noaptea. A mai stat aci vre-o două zile și Joi în săptămîna trecută iar a plecat, numai singur, spre niște dealuri cu stînci rele, numai cu un băț în mână.

Mai mult de-atunci nimenea nu l'a văzut! A doua zi au plecat după el aci în jur, dar n'au dat de urma lui. A treia zi s'au pornit cete de cercetași în toate părțile, — dar urma patriarhului ca în palmă. La vre-o patru zile au găsit o pălărie pe un pod pe unde nu prea umblă nimenea, apoi un pardesiu, despre care se spune că erau ale perdutului arhiepiscop, — dar de el nu se mai dă! Se șine ca sigur că nefericitul nebunise, și în o clipă de nebunie trebuie că a căzut ori s'a aruncat de pe o stîncă în riul Achen, ce curge printre munți și care îi va fi dus cadavrul lui știe Dzeu încotro și până unde?

S'a pus premiu de 600 cor. pentru acel care va găsi și va arăta unde e cadavrul (trupul mort) al nenorocifului cap bisericesc perdut.

Logodnă. Iuslina Roman și George Pecurariu, căpitan ces. și reg. în Regimentul de infanterie Nr. 64, — fidașaji. Ragla, la 6 Sept. 1913. Călduroase felicitări.

Conservator de muzică în Orăștie. După cum ni se comunică, cu 15 Sept. a. c., se va deschide în casele dlui Hollitzer (față cu școala română) un Conservator de muzică. Conducătorul lui va fi maestrul de cor dl A. Schmidt, cu concursul maestrului dela capela militară. Se vor pred

lecții de pian, cant, vioară și instrumente de suflat.

COLEBA

Mai nou să scrie despre coleră că s'a dovedit în șase comitate ale Ungariei: în al Caraș-Verinului, Bereg, Ung, Bacibodrog, Baranya, Hajdu și Zemplin, — afară de Croația-Slavonia și afară de Bosnia-Herțegovina. E drept că în fiecare numai puține îmbolnăviri, dar în urmă s'au ivit și s'au dovedit.

În Ardeal până acum nu s'a auzit sămînța ficăloasei boale.

— În Rusia s'a ivit în orașul Cherson. Ca să nu se strecoare din România, la granițele despre România s'au luat în Basarabia măsurile aspre de pază.

Fabrica de cahale din Barulmare, dorim să se știe, că e întreprindere românească, la care e părtaș principal un cinstit negustor român din Orăștie. Acei fruntași români cari își zidesc case nouă sau își schimbă sobele din case, să se adreseze cu încredere acestei fabrici de cahale, căci vor primi sobe de cahale de calitate foarte bună. Depozit principal la Ion I. Lăzăroiu, comerciant, Orăștie.

„Peregrinare la Mănăstirea lui Șofronie“.

În ziua de Sîntă Măria-miă, 8/21 Septembrie, să va sărba cu o deosebită evlavie chramul bisericii din Cioara și al fostei mănăstiri »Athea« Mănăstirea lui Șofronie, marele apărător al legii străbune și fiu al comunei Cioara. Procesiunea dela biserica nouă la Mănăstirea lui Șofronie (biserica veche) să va face potrivit usului din trecut; vor servi mai mulți preoți sub conducerea dlui protopop al tractului Sebeș Sergiu Medean; credincioșii din comunele învecinate cari dorîsc a lua parte la această rugă înălțătoare de suflet și de întărire a legii străbune, sunt încunoștiințați că serviciul divin, respective procesiunea, să începe la 8 ore dimineața.

Cei cari să ocupă cu pictarea de icoane în stil oriental sau cu pregătire de vestminte bisericesti țesute în motive, sunt rugați a ne trimite modele sau a-și trimite reprezentanți.

Cioara, la 8 Sept. 1913.

Constantin Oancea,
preot ort.

Cu două volume noue

a îmbogățit zilele astea „Librăria Națională“ S. Bornemisa, piața de cărți literare românești. Anume cu:

„Alte vremi“, schițe și nuvele de Gheorge Stoica, volum mare, de 19 coale tipar, cuprinzînd 17 bucăți literare, scrise în o limbă îngrijită și traclînd subiecte alese, a căror cetire e o plăcere. Prețul 2 cor. și 10 fil. de portu.

„Floarea Betuliei“ este numele unui roman descriînd lucruri și stări din străvechile vremuri biblice, din timpurile astro-babiloniene. E un roman foarte frumos, scris de un talentat romanțier ungar Stefan

Lazar, tradus în românește de dl Al. Ciura, prof. și scriitor, Blaj. Din unguerește în românește se traduce foarte puțin, pentru neplăcerea ce o simte publicul cetitor român față de ce e ungueresc, — acest roman a fost însă aflat de distinsul scriitor Al. Ciura, așa de bine scris și cu povestire din străvechile vremi biblice, încît l'a aflat cu totul vrednic a-l traduce și în românește. „Librăria Națională“ l'a scos în volum. E de 14 coale tipar, și să vinde cu cor. 1'80.

Il recomandăm cu căldură iubitorilor de romane.

Cărți și recvizite școlare.

La „Librăria S. Bornemisa“ din Orăștie se pot procura toate manualele didactice admise și aprobate de autorități, spre a fi întrebuințate în școlile populare române. Mai ales se recomandă pentru școlile gr.-or. manualele de l. română de Dr. Stroiă și soții, cari sunt toate aprobate alit de Ven. Consist. cit și de Ministeriu. Prețul acestora e: Abecedar — 46 f. Cetirea II. — 60 Cetirea III. — 70 Cetirea IV. — 70 Cetirea V—VI. 1'80.

Pe lângă manualele didactice librăria e provăzută și cu toate recvizitele școlare necesare și anume: duzina creioane (ceruse) 18 fil. și — 42 fil. stile mari culia cu 100 buc. cor. 1'40; mici cor. — 70 fil.; tăblițe mari — 30 fil. mici — 24 fil.; gume culia cu 90 buc. cor. 1'30, precum și cu toate lipăriturile de lipsă.

Toate comenzile de peste cor. 20 — în caz cînd banii se trimit înainte se expediază franco iar la recvizite se mai acordă și un rabat de 5%.

Inscop de răspîndire

dăm aceste foi dela 1 Septemb. v. până la capătul anului, — așadar 4 luni de zile, („Libertatea“ cu „Foaiă Interesantă“ și „Spicuirile Econom.“) cu numai 1 cor. 60 f. tuturor celor ce doresc a intra acum ca abonați noi!

„MISTERUL POETULUI“.

de Antoniu Fogazzaro, cel mai strălucit roman al marelui scriitor italian cu renume în toată lumea, în care să zugrăvește într'un chip fermecător iubirea curată, nevinovată, poetică, platonice, a două suflete, pe cari însăși dumnezeirea le menise, ca să fie unul al celuilalt.

„Misterul Poetului“ răsare, printre literatura de bilciu, cu subiecte banale, imorale, ce începe a să ivi și la noi, — ca o strălucită carte cu pagini de-o frumuseță neîntrecută, pe care o poate ceti, ba chiar e bine s'o cetească fiecare domnișoară și fiecare tinăr cu sufletul curat și dornic de-o iubire senină și nepătată.

„Misterul Poetului“ până acum a fost tradus aproape în toate limbile europene și a avut pretutindeni izbîndă uriașă. Zeci și zeci de mii de exemplare s'au desfăcut din cartea aceasta prețioasă și plină de farmec.

La noi a tradus-o dl D. Tomescu, redactorul „Luminii Literare“, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească.

„Misterul Poetului“ să capătă la „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie cu 2 cor. trimis franco!

Cărți școlare cu aprobare ministerială.

Ministrul instrucției publice a aprobat sub numerii următori cele mai noi ediții ale manualelor de Iuliu Vuia:

Abcdar ilustrat ed. X., Nr. 152.751/1912; Abcdar Gabel ed. VII. Nr. 89.142/1913; Cetirea cl. II. ed. VI. Nr. 104.220/1912; Cetirea clasa III., ed. VII., Nr. 131.332/1912; Cetirea cl. IV., ed. VII., Nr. 127.381/1912; Cetirea cl. V. și VI., ed. IV., Nr. 100.967/1912; Limba română, ed. IX., Nr. 79.642/1913; Limba maghiară partea I., ed. X., Nr. 127.380/1912; partea II., ed. VIII., Nr. 127.380/1812; Aritmetica partea I., ed. VIII. Nr. 4119/1912; Aritmetica și geometria, ed. V. Nr. 104.755/1913; Geografia și constituția, ed. VIII., Nr. 79.819/1912; Istoria Ungariei, ed. I., Nr. 128.134/1913; Istoria naturală, ed. II., Nr. 104.754/1913; Fizica și Chemia ed. II. Nr. 108.725/1913; Economia, ed. II., Nr. 16.593/1911.

(1083. 2-3

VESTIRE

dela „Librăria Națională“

S. Bornemisa din Orăștie:

Podoaba unei case, așazicînd diploma de cultură a celui ce o locuiește, este: biblioteca (scrinul cu cărți) ce să vede în casă!

Dar oamenii nostri din popor, și cînd vreau să-și cumpere o carte, ori un număr mai măricel de cărți, ca început de „bibliotecă“, — nu prea știu ce să-și cumpere și adesea iau ce le dă vînzătorul, iar vînzătorul de cărți nu la aceea să uită, că ce carte dă omului, ci că el la care are cîștig mai mult? Și dacă la o carte altfel netrebnică, are cîștigul cel mai bun, — el pe aceea i-o îmbie omului.

Acestui obicei de osîndit al multor vînzători de cărți, vrea să-i pună capăt „Librăria Națională“ din Orăștie, ținînd și punînd în vînzare numai cărți aievea alese, bune, de care cetitorul să aibă un folos sufleteș, fie că să alege cu învățături bune din cetirea lor, fie că are prin ele o petrecere sufletească plăcută!

Ba „Librăria Națională“ vine în ajutorul celor ce doresc a-și face un început de bibliotecă: întocmindu-le ea însăși biblioteca!

Și, pentru ca și cel sărac să își poartă lua pe bani puțini, o bibliotecuță (un număr de cărți) potrivită puterilor sale, — „Librăria Națională“ din Orăștie a ales bibliotecile ieftine: de 12 cor., de 25 cor., de 50 cor., punînd în fiecare: și poezii și nuvele și cărți de știință și romane și de teatru, de toate ce să află și în bibliotecile celor mai cu prîndere! Așa, ca și săracul, pentru bănușii sei mai puțini, să poată gusta din științele pe care le are bogatul în cărțile sale mai mari și mai scumpe!

Trimiteți cu încredere bani la adresa de mai jos, și veți primi altele cărți alese și plăcute, cite vi să cad de banii trimiși, după ce a tras plata postei recomandată!

„Librăria Națională“
S. Bornemisa

Orăștie (Szászváros), Ungaria.

Povestea neamului

cu chipurile și versurile ei, scrisă a-nume pentru popor, — să află în broșurile (cărțile) scoase de foile naționale dela Orăștie, sub numele:

„EROII NOSTRI“

din care au ieșit cărticica 1 și 2, cuprinzând istoria neamului nostru românesc dela începutul lui până după venirea Ungurilor pe acest pământ.

Fiecare cărticică are mulțime de poezii ce cîntă mărirea străbună și chipurile eroilor străvechi și a faptelor lor mari. Prețul fiecărei cărticice e 30 fl. și 5 fl. de postă. Luate amîndouă odată, să trimit franco cu 65 fl.

Broșura 3. e sub tipar și va ieși în curînd. Vom da de știre.

Vrei să scapi de cătane?

Cîți feciori de-ai noștri sunt, cari știu să meargă pe nedrept! Numai pentru că nu cunosc rînduile legii de apărare a țării, — care scutește pe mulți dela slujba de 3 ani, dacă împrejurările lor personale ori familiare o cer! Li trece în rezerva supletoare (de 8 săptămîni) ori li scutește de tot.

Dar trebuie să știi care îți e paragraful de lege și cum să-ți faci rugarea, unde s'o înaintezi, unde să recuzi dacă instanța înliie nu ți-ar fi recunoscut!

O carte cu aceste îndrumări cu toate, a ieșit de sub tipar la Orăștie în editura (cu cheltuiala) „Librăriei Naționale“, a dlui S. Bornemisa. Cartea e scrisă de dl sublocotenent (Lăitnant) A. Hamat, dela comanda de întregire din Alba-Iulia, care avînd în cancelariile de acolo lucru tocmai cu acest fel de rugări cu toate, le cunoaște în toate amănuntele și a curat, — și a scris o carte, care arată fiecărui cetățean: ce datorințe are el față de armată, de apărarea țării, dar și ce drepturi pentru a să scuti de slujba grea a armatei?

Cartea e scrisă pe temeiul legii celei nouă militare, care să deosebește mult de legea veche, dînd și mai multe drepturi de scutire celor ce sunt de lipsă pentru familiile lor, sau pentru învățatura sau pentru ocupațiunea lor.

Cartea nu-ți arată numai paragraful care îți dă scutire, ci îți dă și mustră de rugare gata, în limba oficioasă.

Aproape fiecare fecior asentat (luat la cătane) are lipsă de această carte, căci nici nu știe de nu află în ea un chip care îl poate scuti și pe el de slujba pe 3 ani și-l trece în cea de 8 săptămîni numai.

Studenților de pe clasa a VI. gimnazială, sau dela alte școli ce fac cit 6. gimnaziale, li-să dă, după noua lege, drept de voluntari, drept pe care până aci îl aveau numai cel cu 8 clase. Și aceștia să-și cumpere povățuitoria carte, căci le e de bun folos.

Prețul cărții e: 2 cor. trimisă franco. Cel ce vrea să-i meargă recomandat (asigurată că nu să poate perde pe postă), să pună 2 cor. 25 fl. Trimiteți banii la: „Librăria Națională“ S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros).

Cele mai plăcute cărți populare.

Fiindcă mulți celitori din popor ar cumpăra cite-o carte și nu prea știu care e mai potrivită pentru priceperea lor, — și fiindcă dragostea pentru carte numai prin aceea să poate hrăni în oameni, dacă cartea pe care au dat banii le face o plăcere care-i îndeamnă a avea și alta!, — dăm aci citeva mănunchiuri de cărți alese, un mănunchiu de cărți de poezii, altul de povești, altul de nuvele (istorisiri drăguțe), altul de glume și anecdote. Inșirăm numai cărți aievea bine scrise și pe înțelesul poporului. De cele ieftine și și de cele mai scumpe.

I. Povești.	fleri.
Povești de I. Creangă, vol. I.	30
„ Moș Nichifor și alt., vol. II.	30
„ Stan Pățitul și alt., vol. III.	30
„ Harap Alb și alt., vol. IV.	30
„ Din copilărie, vol. V. și VI.	60
Fata Craiului din Cetini, poveste în versuri de G. Coșbuc	8
Fulger, pov. în vers., Coșbuc	10
Povești alese, de Andersen	30
Paserile noastre și legendele lor, de Fl. Marian	30
La gura sobii, de D. Stăncescu	30
Povești de Crăciun, foarte frumoase	30
Carte de chipuri fără chipuri, de Andersen, scurte istorii drăguțe	30
Poveștile Peleşului, de Carmen Sylva (Regina României) foarte frumoase	60
Povești, de frații Grimm, foarte frumoase	90
Ce n'a fost și nu va fi.	8
Pipăruș Petru, de I. T. Mera	16
Tei legănat, etc.	16
Flori și Povești, de Dragoslav	20
Vlad și Catrina, poveste	10
Nuștiu-Împărat, poveste.	24
Viața și pildele lui Esop	30
Povestea celor 7 spînzurați, Andreev	30
Poveste, de Gogol.	30
Povestea lui Ignat, de S. Moldovan	6
Căldărușa cu trei picioare, poveste	16
Scăpăratoarea, de Andersen	8
Păcală în satului lui, poveste	20
Zina-Împărăteasă și peana ei aleasă	24
Legendele Românilor, povești minunate, de P. Ispirescu	150
Povestile unchiașului sfătos, de P. Ispirescu	150
Pe lingă vatră, de I. Adam	150
Povești Ardelenesti, de I. P. Reteganul, 5 cărticice cu 30 fil., toate laolaltă.	250
Halima, sau 1001 nopți, 4 volume mari, cite cu cor. 1'60 un volum, toate:	6—

Toate aceste cărți să capătă, pe lingă prețurile arătate mai sus, dela „Librăria Naț.“ a dlui S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros).

— Cînd trimiteți după 1—2 cărți, puneți peste prețul lor, și bani de postă, anume: la cărți mai mari cele cu preț de 1 cor. ori mai scumpe), cite 20 fileri pentru una, la cele mai eftine (cu 30—60 fil.) cite 5 fileri de una, și la cele mici de tot (de 20 fil.) de 10 fil., etc.), cite 2 fileri de una.

Librăria trimite cărțile, dar nu ia chezeșie că nu să pierd pe postă. Cele perdate, nu le trimite a doua oară. Cel-ce vrea să fie sigur că nu să pierd, — să pună încă 25 fil., pentru a să da cărțile recomandat, asigurate că nu să pot perde.

Cine cere mai multe cărți, poate să nu pună bani de postă, că l-se trimite ca pachet neplătit, și plătește posta la scoatere.

„Cele mai frumoase!“

Așa să chlamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională“ dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana“.

Cel căroră vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărticică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere cetindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase!“

Prețul 60 fileri, trimise franco.

Anul I. și II. din „BOBÎRNACI“, dînd cite un volum de 100 pagine, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — le avem legate în volume deosebite, pe care le vindem cu 35 cenți unul, trimis franco recomandat la America.

Administrația „Libertatea“

în ORĂȘTIE (Szászváros) sau la Librăria Națională, tot aici.

Compactator român

executînd lucrări de compactorie, dela cele mai simple până la cele mai fine, — legături de cărți pentru bibliotecă, broșuri, protocoale pentru cancelarii, cărți de bănci legate în pînză, piele ori moleschin, trainic și fin, cu vignete simple ori aurite, —

— avem la Orăștie! Recomandăm celor ce au biblioteci private ori a societăților, să se adreseze pentru compactarea cărților din ele, dlui Petru Ilies, compactator în Orăștie.

Prima fabrică de cahale din Barul-mare.

P. T.

Prima fabrică de cahale și schamott din Barul-mare, (lingă Petroșeni, comitatul Hunedoarei), își recomandă onoratului public fabricatele proprii, și anume:

sobe de cahală, cămine și mașini (spar-uri) de cahale, în toate mărimile și colorile! În stil antic sau modern! Pentru lucru bun și material rezistent focului, fabrica primește garanță deplină pe cinci ani!

Baptușire de pereți cu cahale, și vane de scaldă din plate veritabile de faianțe, — precum și reparări de tot felul ce privesc această branșă, să primesc pe lingă prețuri moderate și executare repede!

Asigurăm pe toți de serviciu punctuos și solid și rugăm să fim onorați cu comande!

Cu toată stima:

Prima fabrică de cahale și schamotte din Barul-mare—Nagybaár (comit. Hunedoarei).

(1093) 2—4.

Nr. 906—913.

Licitațiune.

Se publică din partea subscrisei primării comunale, că la 14 Septembrie st. n. 1913 la 8 oare dimineața, se dă în arîndă prin licitațiune publică casa de crîsmă a comunei Sztrugăr pe 3 eventual 6 ani începînd cu 1 Ianuarie 1914.

Prețul strigării e 1604 cor. Vadiul 10%.

Numai acele oferte închise se primesc, în cari se cuprinde declarația oferentului, că cunoaște condițiunile de licitare.

Condițiunile mai deaproape se pot vedea în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Sztrugăr la 21 August 1913 (u. p. Felsőpian.)

Primăria comunală:

Petrașcu G. Vlad
notar. primar s.
(1075) 3—3

Ad. nr. 765/1913 adm. (1086) 2—3

Publicațiune de licitare.

Din incredințarea reprezentanței comunei Balomir, facem cunoscut, că cele două mori (de jos și de sus) ale comunei, se dau în arîndă celui ce promite mai mult, pe 3 ani ce urmează unul după altul, începînd cu 1 Ianuarie 1914, în licitațiune publică ce se va ținea în cancelaria notarială în 15 Octombrie a. c. la 8 oare a. m.

Prețul de strigare 1000 cor.

Condițiunile referitoare la exarendare se pot vedea oricînd în cancelaria notarială, în oarele oficioase.

Totodată se face cunoscut, că azi numai moara din jos e în stare să umble, — în vreme ce moara din sus așteaptă reparație femeinică ca să poată umbla; de aceea e de dorit, ca ceice vreau să liciteze mai știu să se convingă despre starea morilor.

Balomir, în 25 August 1913.

Ioan Oprea Herczeg Sándor
jude notar.

50 acții „Ardoleana“

sunt de vânzare cu preț și sub condițiuni de plată excepțional de favorabile. Reflectanții să se adreseze la administrație sub litera R. (1089) 2-2

Invățacei.

2 băieți, dela 14 ani în sus, din familie bună, să primesc ca *invățacei*, la:

Petru A. Moga
franzelar în Blaj
(Balázsfalva)

(1091) 2-10

Nr. 906-913.

Licitațiune.

Se publică din partea subscrisei primării comunale, că la 14 Septembrie st. n. 1913 la 8 ore dimineața, se dă în arindă prin licitațiune publică casa de moară a comunei Sztrugăr pe un interval de 3 ani, începând cu 1 Ianuarie 1914.

Prețul strigării e 1203 cor. Vadiul 10%.

Numai acele oferte închise se vor lua în considerare, în cari se cuprinde declarația oferentului, că cunoaște condițiunile de licitare.

Condițiunile mai deaproape se pot vedea în decursul oarelor oficioase în cancelaria notarială din loc.

Sztrugăr la 21 August 1913 (p. u. Felsőpián.)

Primăria comunală:

Petrașeu   **G. Vlad**
notar.   primar s.
(1076) 3-3

Doi băieți

— 4 clase gimn. află loc ca practicanți în prăvălia de manufactură și specerie a lui

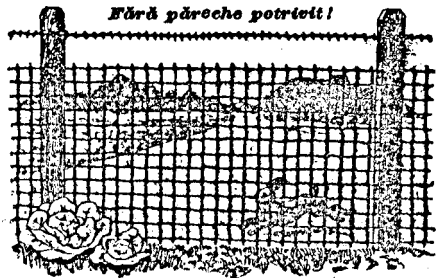
Teodor Doboiu
în Sălăște.
(Szelistye, Szeben m.)

(1078) 3-3

Garduri, tare ieftine!

Producele indigenă!

Fără păreche potrivit!

(994) Ușor de montat! 18-20

Numărate scrisori de mulțumită adevărate că

Teșetura de drot „HUNGARIA“

o nelntrecută, distinsă!

Să facee din drot răsucit. Prețul pe metrul păcat 32 ileri și mai mult.

Să comandă numai la fabricantul

Alexandru Haidecker,

fabriică de funii de drot și de garduri de drot în

Budaposta, VIII., Ūllői-ut 48/85

Serviciu repede, favorabil și punctuos.

— Catalog ilustrat, gratis și franco!

ANUNȚ: Caut 2 învățacei de prăvălie din familie bună, care vorbesc pe lângă limba maternă, ungurește sau nemțește.

Ioan Rob
comerciant Orăștie.
(Szászváros).

(1084) 2-2

Un băiat

din casă bună cu 1-2 clase gimnaziale, reale sau civile să primește ca *invățacei* pe lângă condițiuni favorabile în prăvălia cu mărfuri de manufactură alui:

Iulius Popovici
din Hátzeg.

(1092) 2-3

VINURI
vechi și noi — de vindut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), **PETRU BENEA**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fl., Rizling 86 fl., Roșu 1 cor. Siller 78 fl. Carbenet 1 cor. 10 fl.

Vinuri noi: Alb 58 fl., Siller 60 fl., Rizling 62 fl.

Rachie de trevere (comină) K. 1.60.
Rachie de comină, specialt. K. 2.20.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expedieze sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEA,
proprietar de vii în Șiria Világos, (Arad. m.)

(947) 5-

Carol König

pictor de odăi,
de firme și zidiri,

ORĂȘTIE, Piața riului Nr. 7.

(986) 19-26

Nr. 2674/1913 pret. (1085) 2-3

Concurs.

Devonind postul de vicenotar comunal vacant prin abdicere în comuna Tilicske, pentru îndeplinirea lui prin alegere escriu concurs și invit pe candidații de notar cvalificați conform cerințelor legii, — de a-și înainta prin autoritatea lor competentă, cererile instruate cu dovezile de lipsă, la oficiul pretorial până în 15 Octomvrie a. c.

Szellstye, în 1 Septembrie 1913.
Primpretorul cercual.

„Compagnie General Transatlantique“

Linia Franceză

Linie regulată directă de vapoare repezi,

Havre—Newyork

și

Canada

peste Basel (Elveția) și Paris.

Cancelarii:

Budaposta, VII. Barós-tér. 15.
Telefon: József 14-97.

(1033) 11-26

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Boriului Nr. 8.

Întreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cit și desemnări de mape și schițe.

Pregătește planuri și prelliminare privitoare la ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări; edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane, și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apaducte, jilipe, etc.

Interesații sunt rugați a să adresa cu încredere firmei, care cu plăcere le va sta la dispoziție!

14-28
(1023)

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălăște, primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5½%

după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

(1042) 9-20

DIRECȚIUNEA

CAPITAL SOCIAL Coroane 1,200.000.
Giro-Conto la „ALBINA“. — Postsparkassa ung. 29.349

„Banca Generală de Asigurare“ societate pe acții în Sibiu (Nagyszeben) — este:

întia și singura bancă de asigurare românească, înființată de băncile românești de împrumut din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunei: Parteniu Cosma, directori-executivi al „Albinei“ și prezidențial „Solidarității“.

„Banca Generală de Asigurare“ face toffelul de asigurări în deosebi: asigurări contra pagubelor din foc și asig. asupra vieții în cele mai favorabile combinațiuni.

Asigurările să pot face la oricare bancă românească (instituit de credit), precum și la agenții și bărbaiți de încredere al Societății. — Prospecte (îndrumări și lamuriri), tarife și informațiuni să dau gratis și îndată

Persoanele cunoscute ca acviziatori buni și cu legături, pot fi primite ori-cînd în serviciul Societății.

„Banca Generală de Asigurare“ dă lamuriri gratuite în ori-ce treburi de asigurare, fără deosebire că acele asigurări sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze la: „Banca Generală de Asigurare“, Contrala din Sibiu—Nagyszeben ori la Agenturile ei principale din Brașov (fil. „Albina“) și Arad (József-Szereseg-ut 1/a) în Orăștie la „ARDELEANA“ (di Simion Dămian, funcționar).

Telefon Nr. 188

Telefon Nr. 188

(1011) 15-32